

EMBAJADA
DE LA REPUBLICA POPULAR FEDERATIVA DE
YUGOSLAVIA

Br, 30/63

Predmet: Gostovanje "Lada"
u Cileu.

SAVEZNO IZVRSNO VECE
Komisija za kulturne veze sa inostranst.
B E O G R A D

Veza nas br.1736/61 od 19.I.1962.

Na gostovanju folklornog drustva "Lado" po Cileu i ostalim zemljama Latinske Amerike, radilo se jos od sredine 1959 godine.

Sva nastojanja da ranije dodje do ostvarenja turneje ostala su bez rezultata, jer je tesko bilo pronaci ozbiljnog i finansijsko jakog menadjera. Merlet, kojega je ova Ambasada angazovala jos 1959 godine, imao je mnogo volje da organizira turneju. Imao je veza i mogucnosti, ali ne finansijske snage. Njegov angazman odgo-
pao po dolasku u Cile, predstavnika Jugokoncerta, Jaksica.

Nakon izvesnog vremena, Ambasada je angazirala poznatu ovdasnju agenciju "Via Mundi", koja imade i iskustva i finansijska sredstva. Nazalost, agencija je u posljednje momentu odustala, trazeci izvjesne garancije, pa poslije i odgovdu za april 1963 godine i slicno. Izgleda da su iza svega toga stajali posebni razlozi u koje sada ne bi ulazili.

Ambasada se nakon toga obratila za pomoc Kolonijama. Stvar je bila dobro zamisljena, tim vise sto su Kolonije u Punta Arenasu i Antofagasti vec prihvatile da ce one preuzeti obaveze i organizaciju gostovanja u tim mjestima. Na isti nacin bila je spremna uci u aranzman i Kolonija u Valparaisu, odnosno u Viñi del Mar.

Citava organizacija i uspjeh zavisili su od angazmana Kolonije u Santiagu, jer je i glavni nastup trebao biti ovdje. Istovremeno Kolonija u Santiagu trebala je preuzeti i ulogu koordinatora cijele turneje. Na zalost, Kolonija nije ispunila ocekivanje i trazila najlaksi izlaz - angazirala je, protiv znanja i volje ostalih Kolonija - kucu Venturini, vlasnika najveceg teatra u zemlji, Caupolicar.

Rad sa Venturinijem bio je tezak, tim vise sto je on preko izvjesnih clanova Kolonije, koji su o tome primali obavestjenja iz zemlje, saznao da je "Lado" primio dotaciju za gostovanje koja se ne moze prebaciti u 1963 godinu i da do gostovanja svakako mora doci u toku 1962 godine.

Sa nase strane ocjenili smo ubrzo Venturinia, narocito kada je poceo mjenjati uslove odgodjajuci odluku. Na posljednji njegov zantjev - dosta nepovoljan za "Lado" - sugerirali smo Koncertnoj poslovnicu i "Ladu" da ne prihvate uslove i da je najbolje da upute nekog svog predstavnika. Umjesto svega, stigao je direktni telegram Venturiniju, kojim se prihvataju njegovi uslovi i najjavljen dolazak "Lada".

Venturini iako imade najveći teatar, nije dovoljno spretnan i okretan, naročito ne upogledu propagande. Osim toga sve uzima suviše "cirkuski" (i sam posjeduje dva cirkusa), a i sam teatar "Caupolican" imade oblik cirkusa. Svoje planove u vezi "Lada" bazirao na garancijama Kolonija u Punta Arenasu i Antofagasti, Santiago i Viña del Mar, ne ulazeci ni ukakv rizik. I ne samo to, kada je "Lado" već bio ovdje, promjenio je uslove gostovanja, koji su bili za "Lado" još nepovoljniji, na što su predstavnici "Lada" pristali ne konsultirajući nikoga.

Financijski gledajući, gostovanje nije imao uspjeha koji se očekivao, odnosno nije se uspjelo pokriti dio troškova potrebnih za povratak, kao što je to bilo predviđeno. Uspjeh je u tom pogledu bio u Viñi del Mar (2 nastupa), jer su tamo postignuti planirani prihodi, isto važi i za Punta Arenas (5 nastupa). Gubitak je bio u Santiagu (6 nastupa), naročito u Antofagasti (5 nastupa).

Na kraju za podmirenje avio-karte od Santiaga do Buenos Airesa, Kolonije u Santiagu i Antofagasti, sakupile su ukupno 2580.- escuda od čega je 2216.92 utroseno za avio-karte, a za ostatak od 363.08 kupljeno 150.- dolara, koji su upućeni "Ladu" u Zagreb. Predviđene akcije za pripomoc u ostalim Kolonijama obustavljene su na traženje samog "Lada".

Treba pri tom napomenuti, da Kolonija u Santiagu i Antofagasti nisu ispunile obećanja data ranije tj. da će u slučaju potrebe pokriti eventualne gubitke gostovanja u doticnim mjestima.

Također treba dodati, da je i Venturino, iako je podnio račune, pravio nepotrebne troškove (na pr. propagande u Punta Arenasu, koja je do njegovog dolaska u Punta Arenas bila besplatna) i istovremeno sa druge strane neopravdano povećavao izvjesne troškove (na pr. dok je ranije ovdasnjom Koloniji nudio "Caupolican" za cijenu od 250.- escudaosa po danu nastupa, kasnije je "Ladu" obračunavao trosak teatra po dana u visini od 550.-escudaosa).

Sve to kao i slaba propaganda i slab izbor teatra u Santiagu, utjecali su na prihode. Ipak vjerujemo, da je "Lado" na gostovanju u Čileu, sa ukupno 18 nastupa, ipak bar djelomično pokrio troškove povratka. Ukoliko je i na drugim mjestima imao barem približan uspjeh, sigurno je, da turneja i sa te strane nije bila neuspješna.

Medjutim ono što je važnije, gostovanje je imalo velik uspjeh na propagandnom planu. To je prvi nastup nekog naseg ansambla u Čileu i za većinu ~~razu~~ to je bilo pravo otkriće. Jedini nastup na pristojnoj pozornici u Viñi del Mar, bio je zapazena kulturna manifestacija. Kritika je bila jednodusna u pohvalama. Isticano je da Viña već godinama nije imala kulturni spetakl takove vrednosti (tamo je medju ostalim gostovala nedavno "Bjeroska"). Ukazivano je na originalnost plesova i nosnje, na visoki kvalitet izvodjenja, nabogatstvo naseg kulturnog nasljedstva. U Santiagu, kritika je bila jednodusna, da je ansambl na zamjernoj visini i da za ansambl takove kvalitete nije teatar "Caupolican". Izrazavalo je žaljenje što "Lado" nije nastupio u "Teatro Municipal", gdje je u to vrijeme nastupao jedan španjolski folklorni ansambl, također u organizaciji Venturinija. Kritika je u poredjenju naseg i španjolskog ansambla, bila jednodusna da je vrednost "Lada" daleko i neuporedivo veća.

Istovremeno gostovanje je doprinjelo da se rasplamsa duh patriotizma medju iseljenicima, za koje je vecina to bila novost cak i njima ne poznata. Kolikog je odjeka imalo gostovanje, navest cemo jednu anegdotu, znacajnu za nase ljude ovdje. Poslije prvog nastupa "Lada" u Punta Arenasu, sastala se dva prijatelja - jedan nas stari iseljenik, drugi Cilenac. Cilenac odusevljen onim sto je vidio obratio se nasem covjeku rjecima: "Nakon onoga sto sam video, necu te vise nazvati "Austriaco" "(naziv "Austriaco" - AUstrianac, je izraz koji se daje nasim iseljenicima u Punta Arenasu kada se ih zeli uvrjediti). Dogodjaj koji smo isprivali brzo se prosirio Punta Arenasom i ~~meza~~ se priznati da je ugodno djelovao na nase iseljenike.

Nema sumnje da je gostovanje "Lada" otvorilo put buducim gostovanjima. Steta je sto zbog termina nije moglo da dodje do gostovanja i u Peru-u, gdje su nadjeni povoljni uslovi, kao i Ekvadoru, gdje je bilo u pitanju samo placanje putnih troskova. Ovdje su Kolonije narocito u Santiagu, uvidjele gresku. Vec se govori o mogucoj ponovnoj organizaciji, ali u reziji same Kolonije. Ukoliko "Lado" ili neko drugo folklorno drustvo dodje u Juznu Ameriku, sigurno je, da ce naici na dobar prijem u Cileu i na bolja organizaciju i bolji finansijski uspjeh.

Na kraju samo da pomenemo, da je trazenje politickog azila od strane clana "Lada", Stjepana Kantolica, naislo na jednodusnu osudu ovdasnjih starih iseljenika, pa i dobrog djela poratnih. Politicki azil mu nije dat. Sada je on ovdje u teskim materjalnim prilikama, ovisan od tudje pomoci. Zali vec svoj cin i obratio nam se za pasos. Njegov cin, iako neugodan, brzo e je stikunut s liste interesantnih dogodjaja. Poslužio je samo nekim listovima u propagandne svrhe i to kratko vrijeme i bez dogodjaja, tj. posljedica. Istovremeno je i primjer drugima, na kakv los prijem nailaze ovakvi neuracunljivi postupci. Dodajemo samo da je Kantolic namjeru da ostane u inostranstvu pripremio jos u zemlji.

S drugarskim pozdravom

E/o Ambasadora
Sekretar
Stjepan Trampuz

Prilog:1 (katalog koji je izdat za vreme
gostovanja "Lada" u Punta Arenasu)

Dostavljeno:

DSIP - IV. Odeljenje

DSIP - ODINF

DSIP - Konzularno odelj.-iseljenicki otsek

SIV - Sekretarijat za infor.

Matica iseljenika Hrv. Zagreb

Matica iseljenika Split